

BİR HİTİT MASALI "AVCI KESSİ" (1)

Y. Doç. Dr. Sebahattin AĞALDAĞ

Avcı Kessi Masalı, evlenen bir avcının annesinin, evlilikten sonraki ızdıraplarını, avcı Kessi'nin avlanmayı bırakmasını ve Tanrılara kurban sunmayı terketmesini anlatan yedi rüyadan ibarettir.

Bu masalın bazı bölümleri korunmuştur. Masalın ilk bölümü Avcı Kessi'nin Sintalimeni adındaki kızla evlenmesidir. Yine bu bölümde avcı Kessi'nin evlilik sonrası hayatı konu edinilmiştir. Hikayenin ikinci bölümünde yedi rüya anlatılmaktadır (2).

Avcı Kessi Masalının özeti şöyledir.

"Bir zamanlar Kessi adında bir avcı varmış; babası ölmüş, annesi ile yaşarmış. Erken kalkmaya alışık olmuş. Erkenden dağlara gidermiş. Her akşam eve dönerken av hayvanı getirmiş. Avda o kadar hünerliymiş ki Tanrılar bile günlük geçimleri için ona bağılılarmış. Çünkü her akşam eve döndüğünde, avladığının bir kısmını verirmiş.

Ama bir gün her şey değişivermiş. Kessi, Udupsarri'nin güzel ve faziletli kızkardeşine aşık olmuş. Yedi kız kardeşten en gencine, Sintalimeni'ye kur yapmış, onunla evlenmiş. Evlendikten sonra avlanmayı tamamen unutmuş, gözleri karısının üzerinde, gün boyu evde oturmuş.

Kessi'nin annesi bu duruma çok üzülmüş. Onu azarlar ve utandırmış. "Kessi sen şehrin en iyi avcısıydın, senden cüretkâr senden yiğidi yoktu. Şimdi haline bak. Sen tuzağa düştün. Tanrılar yiyeceklerini bitirip annen aç kaldığı halde, tek yaptığın şey seni deliye çeviren karın ile evde oturmak" demiş (3).

Annesinin bu sözleri üzerine Avcı Kessi canlandığını hissetmiş. Hemen mızrağını alarak ve köpeklerini çağırarak Natara dağına avlanmaya gitmiş (4).

Kessi, Natara dağına gittiği zaman kızgın Tanrılar ondan avı saklamışlar. Bir insan Tanrılarını unutursa Tanrılarda onu unuttur. Avcı Kessi üç ay boyunca aç ve susuz, eli boş dönmek için dağlarda dolaşmış. Sonunda yorgunluktan ayakları takılarak yere düşüp bir ağacın altında uyuyakalmış (5).

Oysa onun uyuduğu yer tam da çirkin cüce adamların (Gnom) görüştüğü yermiş. Bu küçük çirkin yapılı insanlar dağlarda yaşar, gelen giden insanlara eziyet ederlermiş. Gnomlar Kessi'nin kendi arazilerine yerleştiğini görünce, etrafında halka yaparak dans edip, zıplayarak onu parçalamayı düşünmüşler.

Ama dağlarda sadece Gnomlar yaşamamakta, ölülerin ruhları da orada yaşamaktaymış. Gnomlar oğlunun etrafını sararken Kessi'nin babası da dağların yukarısına bakarak onu nasıl kurtarabileceğini düşünmüş. Birdenbire aklına bir fikir gelmiş.

Sesi yıldırım gibi çınlayarak şöyle söylemiş: "Gnomlar onu neden parçalayamıyorsunuz? Sadece paltosunu çalarsanız o sizin onu cezalandırdığınızı anlar, çünkü üşür ve titremeye başlar ve çok geçmeden ateşin önünde ısınmak için evine döner.

Kessi'nin babası çok iyi bilmektedir ki hırsız bir görünüm Gnomların çok hoşuna gitmektedir. Gnomlar, "evet evet paltosunu çalalım" diyerek aç gözlülükle bağırırlar. Onu öldüreceklerini unuturlar ve paltosunu çekmeye başlarlar. Kessi'nin paltosunu alarak kendilerinin hırsızlık yaptıkları yere getirirler.

Kessi uyandığı zaman, güneş batmış, rüzgar yön değiştirmiştir. Elini paltosuna uzattığında paltosunun kaybolduğunu görerek telaş içerisinde kalmış, uzun otların içerisinde paltosunu aramış, bu sırada rüzgar soğumakta, Kessi'nin etrafını sararak, sırtını kırbaç gibi yakmaya başlamıştır. Çünkü sert ve soğuk bir kış ayıdır.

Sonuda Kessi, korkutucu fırtınaya karşı başını çevirerek gider ve aşağı vadi-den parlayan yalnızlık ışığına doğru dağlardan iner (6).

Bu sözlerden sonra metinde bir boşluk vardır. Bu boşluktan sonra Kessi'nin yedi rüyası anlatılmaktadır. Bunlardan üç tanesi tam olmak üzere altı tanesi bize kadar ulaşmıştır (7).

İkinci rüyada Kessi, kendisini dev bir kapının önünde görür. Onu açmaya çalışır. Bütün çabalarına rağmen içeride kalır (8).

Üçüncü rüyada, Natara dağından Sippar'a bir şeyler getirir, hizmetçiler ona yardım etmektedirler. Diğer üç rüya daha iyi korunmuştur.

Dördüncü rüyada gökten büyük bir kaya parçası düşer, hizmetçilerle birlikte bir kişiyi parçalar (9).

Beşinci rüya, Kessi'nin Tanrısal babası bir ateş tutuşturur.

Altıncı rüya, Kessi, boynunda bir yaka ve aşağısında bir kadının topuğudur (10).

Yedinci rüyada Kessi, aslan avına gider. Bahçe kapısından çıkarken Dam-nassara ve yılanları kapının önünde bulur (11).

Şafak vakti Kessi uyanır ve gördüğü rüyaları annesine anlatır. "Eğer bir daha dağlara gidersem Gnomlar beni parçalamak isteyeceklerdir, ne yapmam gerekir" der.

Anneside "Hiç korkma oğlum, o eski şarkıyı söyle" der. Bu şarkının sözleri şunlardır: (12).

Yağmurun ve rüzgarın altında büyük kamışlar

Kısa bir zaman sonra yeniden doğrulurlar.

Nehir taşarken bütün bir şehiri su basar,

Şehir sallanır.

Adam bağırır, ben öleceğim diye.

Ona çocuk bağırır, inlemek için kal.

O önemsiz rüyalara bağlanma,

Dağlara dön,

Çünkü hiç bir kötülük gelmeyecek sana.

Avcı Kessi, annesinin sözünü tutarak dağlara giderek avcılığına devam eder.

DİPNOTLAR

- 1- Bu Hitit Masalı metinleri 1950 yılında J. Friedrich tarafından Zeitschrift für Assyriologie Und Verwandte Gebiete 49, Leipzig / Berlin, s. 225-233'te yayınlanmış, transkripsiyonu ve tercümesi yapılmıştır. Ayrıca H. A. Hofner, Myths in the Hittite Language, Brandeis University 1962, s. 3-4'de neşretmiştir. Bunlardan başka, T. H. Gaster, The Oldest Stories in the World, Boston 1953, s. 145-158'de Avcı Kessi Masalını özetlemiştir.
- 2- B. De Veries, The Style of Hittite Epire and Mythology 1967, s. 45.
- 3- T. H. Gaster, a. g. e., s. 130; H. G. G. Güterbock, Kumarbi Efsanesi, Ankara 1975, s. 70; H. Güterbock, Kumarbi Mythen von churritischen Kronos, Ankara 1946, s. 119.
- 4- B. De Veries, a.g.e., s. 45.
- 5- H.G. Güterbock, Kumarbi Efsanesi, s. 69; T. H. Gaster, a.g.e., s. 130.
- 6- T. H. Gaster, a.g.e., s.131; H. Hofner, a.g.e., s.3.
- 7- B. De Veries, a.g.e., s.46.
- 8- T. H. Gaster, a.g.e., s. 131.; H.A. Hofner, a.g.e., s.4.
- 9- B. De Veries, a.g.e., s. 180; Ullikummi canavarı da kayadan yapılmıştır.
- 10- Avcı Kessi, belki boynunda kadın topuğuna benzer bir kolye taşımaktadır.
- 11- Damnassaras belki ayin metinlerinde görülen bir tanrı gurubudur.
- 12- H. G. Güterbock, Kumarbi Efsanesi, s. 69; H. G. Güterbock, Kumarbi 1946, s. 118; T. H. Gaster, a.g.e., s.132.